

OKRUHY TÉMAT K PŘIJÍMACÍM ZKOUŠKÁM

Navazující magisterské studium Křesťanská humanitární a pastorační práce - diakonika

na AR 2011/2012

SOCIÁLNÍ PRÁCE A SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA

1. Vzdělávání dětí se zdravotním postižením, speciální školství, zákon 561/2004
2. Integrace lidí s postižením do majoritní společnosti a její podmínky, inkluze, alternativní a augmentativní komunikace, tranzitní programy
3. Metody speciální pedagogiky – reedukace, kompenzace, rehabilitace. Komprehenzivní rehabilitace.
4. Příležitosti osob se zdravotním postižením, dokumenty Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (OSN 2007), Standardní pravidla pro vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením (OSN 1993), Národní plán podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2006-2009 (usnesení vlády č. 1004 ze dne 17. 8. 2005)
5. Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, pojetí, smysl; typologie služeb; souvislosti s politikou sociálního zabezpečení
6. Sociálně právní ochrana dětí. Pojetí a legislativní zakotvení sociálně právní ochrany dětí v ČR, základní zásady, zaměření, subjekty a aktivity
7. Antiopresivní přístupy v sociální práci. Historické souvislosti, pojmy diskriminace a oprese, situace kdy je klient vystaven diskriminaci nebo opresi, možnosti soc. práce, imperativy a opatření.
8. Terénní sociální práce – street work a nízkoprahově organizované služby. Základní charakteristiky metody a služeb, cíle, cílové skupiny
9. Sociální práce jako profesionální pomáhání a kontrola. Kriteria, profesionální způsoby pomáhání a kontroly
10. Rasismus, interetnické konflikty. Historie, příčiny, projevy, situace ve světě a v ČR, problémy multikulturality, globalizace, migrace. Etiketizační teorie
11. Nároky sociální práce; historie sociální práce v evropském kontextu; etický kodex; jak, čím a kde je upravován vztah ke klientovi (pacientovi), ke kolegům, k zaměstnancům; zacházení s informacemi – pravidla, význam; motivace pracovníků a motivování pracovníků; supervize

DOPORUČENÁ LITERATURA

- Slowík, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada 2007. ISBN 978-80-247-1733-3
- Pipeková, J. (ed.). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. rozšířené a přepracované vydání
Brno: Paido 2006. ISBN 80-7315-120-0
- Vítková, M. (ed.). *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. Brno:
Paido 2004. ISBN 80-7315-071-9
- Pokorná, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Praha: Portál 2001.
ISBN 80.7178-570-
- Matoušek, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-473-7
- Matoušek, Oldřich a kol. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-549-0
- Matoušek, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-548-2
- Matoušek, Oldřich a kol. *Sociální práce v praxi*, Praha: Portál 2005 ISBN 80-7367-002-X

Související legislativa:

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Vyhláška č. 505/2006 Sb. (prováděcí vyhláška k z. č. 108/2006 Sb.)

Zákon č. 100/1089 Sb., o sociálním zabezpečení (v platném znění)

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině (v platném znění)

Úmluva o právech dítěte

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péče ve školských zařízeních

PSYCHOLOGIE A KRIZOVÁ POMOC

1. Ústavní zákon č. 2/1993 sb., Listina základních práv a svobod; hlavní smysl (přínos, účel); obsah; Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů ze dne 12. srpna 1949 a Dodatkové protokoly; hlavní smysl (přínos, účel); obsah
2. Domácí násilí a zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím; vymezení domácího násilí; klíčové znaky domácího násilí a jeho typy; bezpečnostní plán; psychosociální síť na ochranu před domácím násilím; pilíře zákona č. 135/2006 Sb.
3. Krize; vymezení, příčiny, typologie krizí (včetně krize smyslu); fáze krize; řešení krize; postupy krizové intervence; vymezení (telefonické) krizové pomoci v zákoně o sociálních službách
4. Komunita, komunitní přístup, komunitní intervence; co znamená „komunita“; hlavní zásady a cíle komunitní intervence; příklady komunitní intervence
5. Zákon 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému; hlavní smysl (přínos, účel); obsah
6. Zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení; hlavní smysl (přínos, účel); obsah
7. Psychické trauma; vymezení, projevy, výskyt, historie
8. Umírání, smrt, truchlení; vymezení, odlišení, fáze, zvládání, pomoc
9. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě; hlavní smysl (přínos, účel); obsah
10. Vývojové krize a vývojové úkoly jedince a rodiny ve vztahu k gender (sociálnímu pohlaví); vymezení; popis; Eriksonova teorie vývojových krizí;
11. Hlavní proudy v současné psychoterapii a jejich pojmání člověka a jeho vývoje (= co pomáhá a proč); historie psychoterapie
12. Jedinec a skupina; teorie malých skupin (struktura, dynamika; patologie); skupina a tým; skupinové a týmové role; kooperace, kompetice, konformita, účinky obecnstva; výzkumy a jejich využití v praxi
13. Altruismus a jeho evoluční základy; prosociální, asociální a antisociální chování (teorie, výzkumy, praktické přesahy do dalších oborů); syndrom pomáhajícího; humanitární pomoc a její rizika
14. Teorie motivace; potřeby, hodnoty, cíle, seberegulace (vůle); teorie potřeb; hodnotová orientace člověka; složky jáství, obranné mechanismy, vyrovnávací strategie
15. Možné způsoby řešení konfliktu v psychosociální práci – vyjednávání, mediace, facilitace (odlišení, cíle, proces); poradenství jako způsob pomoci, typy poradenství

16. Závislosti: vymezení, typy, možné příčiny vzniku v úrovních bio-psycho-sociálně-spirituální, možné způsoby řešení, dilemata; závislosti v kontextu MKN-10
17. Základy výzkumné metodologie; kvantitativní a kvalitativní výzkum; reliabilita a validita; specifiky výzkumu v pomáhajících profesích

DOPORUČENÁ LITERATURA

- Barrett, L., Dunbar, R., Lycett, J. (2007). *Evoluční psychologie člověka*. Praha: Portál.
- Baštecká, B. a kol. (2005). *Terénní krizová práce*. Praha: Grada.
- Vodáčková, D. a kol. (2002). *Krizová intervence*. Praha: Portál.
- Špatenková, N. (2004). *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada.
- Kastová, Verena (2000). *Krizy a tvořivý přístup k ní*. Praha: Portál.
- Schmidbauer, W. (2008). *Syndrom pomocníka*. Praha: Portál.
- Carol Gilliganová (2001). *Jiným hlasem*. Praha: Portál.
- Conwayová, H. L. (2007). *Domáci násilí. Příručka pro současné i potenciální oběti*. Praha: Albatros.
- Opatrný, A. (1998). *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko Arcibiskupství Pražského.
- Haškovcová, H. (2007). *Thanatologie. Nauka o umírání a smrti*. Praha: Galén, 2. vyd.
- Kübler-Rossová, E. (1993). *O smrti a umírání*. Turnov: Arica.
- Špatenková, N. (2007). *Poradenství pro pozůstalé*. Praha: Grada.
- Výrost, J., Slaměnik, I. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.
- Horák, R., Krč, M., Ondruš, R., Danielová, L. (2004). *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde.
- Humanitární charta a Minimální standardy pro humanitární pomoc*. Projekt Sphere (2003). Praha: Portál.
- Smejkal, V., Rais, K. (2006). *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. Praha: Grada.
- Štětina, J. a spol. (2000). *Medicína katastrof a hromadných neštěstí*. Praha: Grada.
- Vizinová D., Preiss M. (1999). *Psychické trauma a jeho terapie (PTSD)*. Praha: Portál.
- Kopřiva, K. (2006). *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál.
- Janovský, J. (2003). *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton.
- Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum.
- Zich, F. (2004). *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Express.
- Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Petrusek, M. (1993). *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum.
- Krämer, W. (2005). *Statistika do vesty*. Praha: Baronet.
- Surynek, A., Komárková, R., Kašparová, E. (2001): *Základy sociologického výzkumu*. Management Press.

TEOLOGIE A FILOSOFIE, ETIKA

I. FILOZOFICKÁ A TEOLOGICKÁ ANTROPOLOGIE A ZÁKLADY ETIKY

1. **Člověk jako osoba**, různá pojetí člověka, důsledky vybraných pojetí člověka pro sociální, pastorační a humanitární práci
2. **Svoboda člověka**, některá její pojetí, vztah svobody k profesní roli, k požadavku na sebeurčení a sebeuschopnění klienta či nezávislosti na službě
3. **Základ etiky pro reflektovaný přístup k člověku**, etické pojmy, teorie etického uvažování, možná východiska etiky, povaha etiky, role víry v etice, příklady aplikované etiky

LITERATURA:

- Coreth, E. *Co je člověk?*, přel. Bohuslav Vik, Praha: Zvon, 1994.
Sokol, J., *Antropologie*, Praha: Portál, 2000.
Thompson, M. *Přehled etiky*, přel. Pavla Císařová, Praha: Portál, 2004.
Anzenbacher, A. *Úvod do etiky*, přel. Karel Šprunk, Praha: Zvon, 1994.
Fischer, O.; Milfait, R. *Etika pro sociální práci*. Praha: JABOK, 2008.
Jankovský, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003.
Störig, H. J. *Malé dějiny filozofie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000.

II. SYSTEMATICKÁ TEOLOGIE

4. **Smysl pojmů zjevení a víra v křesťanské teologii**, různost porozumění Božím zjevení s ohledem na tzv. přirozené a dějinné zjevení, fenomén víry: v obecně lidském a teologickém (vč. biblickém) smyslu
5. **Teologie stvoření**, základy biblické a teologické nauky o stvoření (2 zprávy o stvoření v Gn), filozofický a teologický pohled na problém zla
6. **Učení o Ježíši Kristu a spáse**, porozumění poselství a osobě Ježíše z Nazareta jako Božím sebezjevení, interpretace díla a osoby Ježíše z hlediska vykoupení a spásy
7. **Eschatologie**, biblické výpovědi, které mají zřetelný eschatologický obsah, současné porozumění eschatologii jako zvěsti o křesťanské naději (vč. téma Boží království)

LITERATURA:

- Fiorenza, F. S.-Galvin, J. P. (eds.). *Systematická teologie 1-3. Římskokatolická perspektiva*. Brno: CDK, Praha: Vyšehrad 1996-2000.
Noble, I. *Po Božích stopách. Teologie jako interpretace náboženské zkušenosti*. Brno: CDK 2004.
Pöhlmann, H. G. *Kompendium evangelické dogmatiky*. Jihlava: Nakladatelství Mlým 2002.

III. TEOLOGICKÁ ETIKA PRO PRAXI

8. **Základní aspekty Dekalogu**: základní kontext, znění preambule (základ), adresáti, dělení, forma, reflexe a interpretace.
9. **Základní rysy křesťanské etiky a mravnosti**: specifikum, pojetí Boha a člověka, příklady biblických příběhů (podobenství o milosrdném Samařanovi, uzdravení malomocného, uzdravení slepého od narození) a jejich interpretace.
10. **Základní aspekty lidských práv**: definování lidských práv, jejich dělení, základ a cíl, dimenze lidských práv, výchova ke kultuře lidských práv a její cíle: pedagogická práce v této oblasti, výchovný proces s lidskými právy, lidská práva zvláště zranitelných skupin

11. **Základní aspekty biomedicínské etiky:** lékařský étos a etika, role a místo lidských práv, eticko-právní otázky spojené s počátkem a koncem lidského života role náboženství a víry, základní lidsko-právní dokumenty

12. **Křesťanská sociální etika (KSE),** vyjasnění pojmů: sociální a individuální etika obecně, sociální učení vybrané (např.katolické) církve, čtyři hlavní zásady (principy) KSE, sociální encykliky kat. církve 1891-1991, list "Pokoj a dobro"

LITERATURA:

Beneš, J. *Desítka. Deset slov o Bohu a člověku*, Praha: Návrat domů, 2007.

Munzarová M. a kol. *Proč NE eutanazii aneb Být, či nebýt?* Praha: Ecce Homo, 2008.

Fischer, O.; Milfait, R. *Etika pro sociální práci*, Praha: Jabok, 2008.

Anzenbacher, A. *Křesťanská sociální etika, úvod a principy*. Brno, CDK, 2004.

Martinek, C. *Cesta k solidaritě*. Svitavy, Trinitas, 1998.

Sociální encykliky (1891-1991). Zvon, Praha 1996.

Papežská rada pro spravedlnost a mír. *Kompendium katolické sociální nauky*. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2008.

Pokoj a dobro. List k sociálním otázkám v České republice k veřejné diskusi. Praha, ČBK 2000.

IV. PRAKTICKÁ TEOLOGIE

13. **Praktická eklesiologie,** přehled hlavních křesťanských církví existujících v ČR, organizační modely církví a jejich biblické a teologické zdůvodnění, vzájemné vztahy mezi církvemi, ekumenické hnutí

14. **Realizační funkce církve,** přehled realizačních funkcí církve, zdůvodnění tohoto modelu. Martyria: původ a cíl křesťanského závazku zvěstování víry, dějiny misí, výzvy evangelizace dnes: inkulturace, nová evangelizace, liturgie: původ a historie

15. **Konfesní právo,** historické a současné modely vztahu státu a církví, legislativní vymezení vztahu státu a církví a náboženských společností (NS) v ČR, financování církví a NS v ČR

16. **Praktická teologie, pastore a sociální práce,** pojmy pastore, praktická a pastorální teologie, vývoj pojetí pastore v dějinách, vzájemný vztah mezi praktickou teologií a sociální prací

17. **Biblické a historické kořeny sociální práce,** sociální práce v bibli, sociální práce v dějinách křesťanských církví, křesťanská východiska v sociální práci, křesťanská etika a její vliv na sociální práci, osobnost sociálního pracovníka - etický kodex - vztah ke klientovi, ke kolegům, k zaměstnancům, práce s informacemi, nároky sociální práce, motivace pracovníků

18. **Pastore mládeže,** religiozita a spiritualita současné mládeže, modely v pastore mládeže, výrazné subjekty aktivní v pastore mládeže v ČR a jejich charakteristika

19. **Pastorační působení ve specifických cílových skupinách sociální práce,** bezdomovci, vězni, příslušníci etnických menšin, uživatelé drog, legislativní rámec vybrané skupiny, konkrétní možnosti pastoračního působení v jednotlivých skupinách (cíle, metody), významné křesťanské instituce, které se těmito skupinám věnují

LITERATURA:

Martinek, M. a kol. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha, Jabok, 2008.

Messina, R. *Dějiny charitativní činnosti*. KN Kostelní Vydří 2005.

Tretera, J. R. *Stát a církve v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

II. vatikánský koncil. *Radost a naděje (Gaudium et spes). Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě*. Praha, Vyšehrad, 1968.

Filipi, P. *Křesťanstvo. Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: CDK, 2001.

Upraveno: 3. 5. 2011